

Correctievoorschrift

centraal schriftelijk examen

Nederlands

vmbo gl en tl

2026
tijdvak 2

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1** Regels voor de beoordeling
- 2** Algemene regels
- 3** Vakspecifieke regels
- 4** Beoordelingsmodel
- 5** Aanleveren scores
- 6** Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 3.21, 3.24 en 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 3.21 tot en met 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020 van belang:

- 1** De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2** De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommitteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.
- 3** De gecommitteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommitteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommitteerde.
- 4** De examinerator en de gecommitteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5** Indien de examinerator en de gecommitteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommitteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1** De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2** Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3** Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1** indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2** indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3** indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4** indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5** indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6** indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7** indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
 - 3.8** indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, hoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
 - 3.9** indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.

- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Als het antwoord op een andere manier is gegeven, maar onomstotelijk vaststaat dat het juist is, dan moet dit antwoord ook goedgerekend worden. Voor het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommitteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

Toelichting status correctievoorschrift

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

Verkeer tussen examinerator en gecommitteerde (eerste en tweede corrector)

Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

Toelichting aanvullingen op het correctievoorschrift

Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking:

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout:

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen. Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de n-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld.

- 1** Bij de tekst(en) met vragen worden, gelet op de aard van de opgaven, geen scorepunten afgetrokken voor spelfouten. Voor idiomatische en grammaticale oneffenheden geldt hetzelfde, tenzij het antwoord er minder juist of zelfs fout door wordt.
- 2** Voor alle open vragen met een maximumaantal woorden geldt: indien kandidaten een vraag herhalen alvorens zij tot een antwoord komen, worden de woorden tot aan het eigenlijke antwoord (conform het antwoordmodel) niet meegeteld.
- 3** Wanneer een antwoord op een open vraag het maximumaantal woorden overschrijdt, worden alleen de woorden van het antwoord tot het toegestane maximum in de beoordeling betrokken met inachtneming van vakspecifieke regel 2.
- 4** De schrijfpdracht wordt als een enkele vraag beschouwd. Algemene regel 6 is derhalve niet van toepassing op de schrijfpdracht.
- 5** Voor het beoordelen van de schrijfpdracht geldt het volgende:
 - 5.1** Er kunnen meerdere (soorten) fouten in een zin worden gemaakt, die alle apart aangerekend worden.
 - 5.2** Meerdere spelfouten in één woord worden één keer aangerekend.
 - 5.3** Spelfouten in dezelfde, identieke woorden worden één keer aangerekend (werkwoordspelling uitgezonderd).
 - 5.4** Spelfouten in een woord en in afleidingen of samenstellingen van dat foutief gespelde woord worden één keer aangerekend.
 - 5.5** Spelfouten bij de vervoeging van werkwoorden worden alle apart aangerekend.

! Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Tekst 1 Nieuw gedrag aanleren? Maak er een spelletje van

Vraag 1 C

Vraag 2 **maximumscore 1**

De kern van een goed antwoord is:

Doordat je in een veilige omgeving bent, durf je fouten te maken.

Maximumlengte van het antwoord: 20 woorden

Vraag 3 B

Vraag 4 **maximumscore 1**

De juiste woorden zijn:

doel - omdat dat de minste energie kost

Opmerkingen

- Het scorepunt alleen toekennen als alle juiste woorden zijn aangeduid.
- Als een kandidaat de foute woorden doorstreept, zodat de goede woorden overblijven, dan dient het scorepunt ook toegekend te worden.

Vraag 5 **maximumscore 2**

De kern van een goed antwoord is:

- Stel je omgeving op de hoogte van je doelen. / je omgeving op de hoogte stellen van je doelen **1**
- Kijk zelf creatief welke spelelementen je kunt toepassen. / zelf creatief kijken welke spelelementen je kunt toepassen **1**

Opmerking

De adviezen mogen in een andere volgorde staan.

Maximumlengte per advies: 15 woorden

Vraag 6 A

Vraag 7 B

Vraag **8** B

Vraag **9** maximumscore 1

1, 2, 6

Opmerkingen

- Het scorepunt alleen toekennen als de drie juiste antwoorden zijn gegeven.
- Het scorepunt niet toekennen als meer dan drie antwoorden zijn gegeven.

Tekst 2 Oplossingen wegwerpmaatschappij voor 't oprapen, maar overheid laat ze liggen

Vraag **10** maximumscore 1

(volledig) circulaire economie

Vraag **11** A

Vraag **12** maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:

drie van onderstaande :

- Grondstoffen worden belangrijker.
- Grondstoffen worden schaarser.
- Nederland heeft zelf relatief weinig grondstoffen.
- We verspillen essentiële materialen.

indien drie redenen juist **2**

indien twee redenen juist **1**

indien minder dan twee redenen juist **0**

Opmerking

De redenen mogen in een andere volgorde staan.

Maximumlengte per reden: 10 woorden.

Vraag **13** B

Vraag **14** D

Vraag **15** maximumscore 1

situatie	draagt WEL bij aan circulaire economie	draagt NIET bij aan circulaire economie
Bij lunchroom Theetijd! krijg je korting op je thee als je een beker van thuis meebrengt.	X	
Cas koopt dagelijks een flesje water bij de lunch in plaats van een flesje cola.		X
De Inpakwinkel verkoopt verpakkingsmateriaal gemaakt van onverkochte kranten.	X	
Nora koopt op Marktplaats een vintage spijkerbroek van de vorige gebruiker.	X	
Omar brengt zijn kapotte laptop naar een repaircafé om hem daar te laten maken.	X	
Website Fesjunforjoe verkoopt nieuwe kleding die een modeseizoen meegaat.		X

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen als alle rijen juist zijn.

Vraag **16** D

Vraag **17** maximumscore 1

zin uit de tekst	feit	mening
Deze natuurlijke hulpbronnen, zoals mineralen, metalen, olie en hout, zijn belangrijk in onze economie. (alinea 2)	X	
Daarmee nemen we onze toekomst voor lief. (alinea 3)		X
De overheid heeft zichzelf als doel gesteld om in 2030 voor de helft minder grondstoffen te gebruiken dan in 2016 en in 2050 helemaal geen afval meer te produceren. (alinea 4)	X	

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen als alle rijen juist zijn.

Vraag **18** D

Vraag **19** A

Tekst 3 Burgernet - Samen voor een veilige buurt

Vraag **20** A

Vraag **21** C

Vraag **22** C

Vraag **23** A

Tekst 4 Nóg een klantenkaart

Vraag **24** D

Vraag **25** **maximumscore 1**

De kern van een goed antwoord is:

Het wordt minder makkelijk om klanten te volgen / om klantgegevens te vergaren.

Vraag **26** **maximumscore 2**

De kern van een goed antwoord is:

- dynamic pricing / ongelijke prijzen / De prijs wordt per individu bepaald. **1**
- kwetsbaar(der) voor online fraude **1**

Opmerking

Het scorepunt niet toekennen als de kandidaat antwoordt: 'kwetsbaar(der)' in plaats van 'kwetsbaar(der) voor online fraude'.

Vraag **27** **maximumscore 1**

De kern van een goed antwoord is:

het (door)verkopen van (klant)gegevens

Vraag **28** **C**

Vraag **29** **maximumscore 1**

4

Vraag **30** maximumscore 2

tips	WEL voorgesteld door Wessels of Schinkels	NIET voorgesteld door Wessels of Schinkels
Je gebruikt het e-mailadres van iemand anders.		X
Je maakt een nieuw, extra e-mailadres aan dat je alleen voor de aankoop gebruikt.	X	
Je verzint de gegevens zelf.	X	
Je vult je eigen gegevens in en schrijft je meteen na de aankoop weer uit.	X	

indien vier rijen juist **2**
indien drie rijen juist **1**
indien twee of minder rijen juist **0**

Vraag **31** B

Vraag **32** D

Vraag 33 maximumscore 13

Als de kandidaat de opdracht helemaal niet heeft uitgewerkt, geen scorepunten toekennen.

33.1 maximumscore 6**Aftrek inhoud**

De score is 6 scorepunten minus aftrek. De score kan niet lager zijn dan 0.

Indien de volgende elementen onjuist zijn of ontbreken:

- de aanleiding voor de gastles over digitale veiligheid **1**
- een voordeel van klantenkaarten **1**
- een nadeel van klantenkaarten **1**
- de oproep voor het bijwonen van de gastles over digitale veiligheid met mevrouw Klein **1**
- uitleg wie mevrouw Klein is: hieruit moet blijken dat ze deskundige is op het gebied van dit onderwerp **1**
- de doelgroep van de gastles **1**
- voorbeeldvraag die de kandidaat gaat stellen tijdens de gastles **1**
- verzoek aan leerlingen om een vraag te bedenken voor de gastles **1**
- vermelding van de juiste datum, tijd en locatie voor de gastles **1**
- hoe en tot wanneer leerlingen zich kunnen aanmelden voor de gastles **1**
- een passende slotzin **1**

33.2 maximumscore 5

Aftrek taalgebruik

De score is 5 scorepunten minus aftrek. De score kan niet lager zijn van 0.

- één of twee formuleringsfouten (onvolledige zinnen, onjuiste woordkeuze, onjuiste verwijzingen, onjuiste zinsbouw) **1**
drie of vier formuleringsfouten **2**
vijf of meer formuleringsfouten **3**
- één of twee spelfouten (fouten in de spelling van werkwoordsvormen, overige spelfouten, inclusief ten onrechte opgenomen of weggelaten hoofdletters) **1**
drie of vier spelfouten **2**
vijf of meer spelfouten **3**
- twee of meer interpunctiefouten **1**

Let op: Om taalgebruik te kunnen beoordelen, moet de uitwerking van de kandidaat een minimumaantal woorden bevatten. Als de uitwerking van de kandidaat uit minder dan 100 woorden bestaat dan dient u géén scorepunten voor taalgebruik toe te kennen.

33.3 maximumscore 2

Aftrek presentatie/conventies

De score is 2 scorepunten minus aftrek. De score kan niet lager zijn dan 0.

Indien de volgende elementen geheel of gedeeltelijk onjuist zijn of ontbreken:

- passende titel **1**
- vermelding voor- en achternaam en klas onder het artikel **1**
- alinea-indeling **1**
- samenhang **1**
- logische volgorde **1**
- passend taalgebruik **1**

Opmerkingen

- Als de kandidaat gebruikmaakt van conventies die niet passen bij de tekstsoort dan moet u 1 scorepunt aftrekken.
- Als in de uitwerking van de kandidaat de witregel na de titel en/of voor de vermelding van naam en klas ontbreekt dan dient u geen scorepunt(en) af te trekken.

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinerator in de applicatie Wolf.
Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 24 juni.

6 Bronvermeldingen

Tekst 1	Julia Enderink, Psychologie Magazine, 18 maart 2025
Tekst 2	Emma van Bergeijk, NU.nl, 20 februari 2025
Tekstfragment 1	NOS Nieuws, 1 april 2025
Tekstfragment 2	Bron: https://www.multicopy.nl/blogs/de-10-onmisbare-voordelen-van-de-klantenkaart
Afbeelding	PBL
Tekst 3	naar een folder van Burgernet, juni 2025
Tekst 4	Nóg een klantenkaart, Chantal Van Wees, AD, 26 mei 2024